

תענית ו

עניין: מיטרא בעלה דארעא

לשון הגמ'

רש"י

חתן לקראת כלה – שירדו כל כך
שכשהטפה נופלת יולאה אחרת
וזולטת כנגדה

לכהמתך מן הבית אמר רבי אבהו מאי לשון רביעה דבר שרובע את הקרקע
כדרב יהודה דאמר רב יהודה מיטרא בעלה דארעא הוא שנאמר ^ט כי כאשר
ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כי אם הרוה את הארץ והולידה
והצמיחה ואמר רבי אבהו רביעה ראשונה כד-שתרד ^ז בקרקע טפח שניה

אשי דיקא נמי דכתיב תמטר תהא מקום מטר ש"מ א"ר אבהו ^ט מאימתי
מברכין על הגשמים משיצא חתן לקראת כלה מאי מברך אמר רב יהודה

רבי צדוק הכהן

קדושת שבת מאמר ב'

על ידי זה ומצמיח בשבת. אבל האמת
דבשבתת הקדוש ברוך הוא הוא רק
במלאכתו בששת ימי בראשית, שזה
נקרא מלאכה דידי'. ומשנברא אדם מסר
הכל בידו, וכל מה שנפעל בעולם אחר
שנברא, הוא מעשה ידיהם של צדיקים.
ואף הגשמים ^{הגשמים} היורדים מה' כמבואר
בכתובות (ה.) ^ט מעשה ידיהם של צדיקים
מי מגיד, הרקיע, ומאי ניהו מטר. ואף
על פי שמפתח של גשמים בידו של
הקדוש ברוך הוא, כמו שדרשו (תענית ב
סע"א) ^ט מאותו מקרא דיפתח ה' לך וגו'.
דייקינן שם (ט.) ^ב ממלת 'לך' דבשביל
יחיד דאין הפתיחה אלא לך בזכותך,
ועל ידי פעולת התחתונים. וזה האד
העולה מן הארץ והשקה וגו' (בראשית א
ו), שעליית העננים הוא מן הארץ דוקא.
וכשעסקו בבנין הורדוס איתא שם (כג
רע"א) ^{כא} דירדו גשמים בלילה וכו' וידעו
שמלאכת שמים בידיהם. והגם דפשוטו
שלא נתבטלו ממלאכתם, הכוונה גם
לזה, דעל ידי שמלאכת שמים בידיהם
ביום, המשיכו השפעת הגשמים בכל
לילה להיות אז מיטרא בעלה דארעא,
כלשון הגמרא שם (ו:) ^{כב}, וזמן המשכת

ריטב"א

בלחלוחית הארץ בגשמים שנבלעו בו אין הטפות
שאחרי כן גבלעים לאלתר, וכשימיר ¹⁸⁵ טיף
טיף כנגד טיף טיף נוצצות אבעבועות כלפי
מעלה כנגד טפה העליונה, והבאה מן השמים
היא הכלה והיוצאת מן הארץ לקראתה הוא
החתן ^{185#} ואע"פ שלמעלה מזה אמר מטרא
בעלה דארעא, והקרקע הוא הנמשל לאשה
והמטר לבעל ¹⁸⁶, זהו בדמיון הכללי בין המטר
והארץ להוליד הצמחים שלכך נקראת רביעה,
אבל בגוף המטר עצמו בתחילת בואו קודם
שיוליד בנים יש שם בטפות הגשם דמיון החתן
ותכלה על הדרך שהזכרנו, ושני ענינים הם ^{186#}

הגר"א ספר יצירה פ"א מי"א

ה. שנאמר ^ה כי לשלג הוא ארץ. סכן הוא
צירידת המטר שעולין מיין נוקצין
מן הארץ צעזים ואח"כ יורד **מי"ב ארב**
צעזים מים העליונים שעל הרקיע שהם דכורין
וצה מתצרכין מים התחתונים ויורדין לצרכה ^ה וע"ז
אמרו (צרכות נ"ט ז', תענית ו' ז') משילא חתן כו'
^ה ואמרו (תענית טס) מטרעא צעלה דארעא ואמרו
(טס) מאי רביעה כו' ^ט, והמים העליונים הם
טיפת מוח הזכר כי הן צחכמה והמים תחתונים הן
טיפת מוח נקבה כי המים שעל הארץ הן חכמה של
^{הוצר החכמה} הארץ כמ"ס ^ה אה"ח 1234567